

GLAZBENA UMJETNOST

I. SVRHA I ZADAĆE

Program izborne nastave pjevanja i sviranja u općoj gimnaziji sastavljen je tako da se njime, u odnosu na osnovnu školu, postiže neprekinutost rada u razvoju i usavršavanju glazbenih sposobnosti učenika te nastavak rada na njihovu glazbenom opismenivanju i usavršavanju njihove praktične vještine čitanja nota pjevanjem i sviranjem.

Zadaća predmeta je upotpunjavanje učenikova znanja za glazbu, zatim razvijanje glazbenoga ukusa i znanja o glazbi, a također i osposobljavanje učenika, koji žele nastaviti školovanje na Fakultetu pedagoških znanosti, nesmetano praćenje nastave glazbene kulture na višem stupnju, odnosno metodike glazbe za razrednu nastavu i predškolski odgoj.

Proširenjem programa s područja glazbene umjetnosti također se omogućuje učenicima kasnije aktivnije sudjelovanje u glazbenome životu sredine, posjećivanjem koncerata, opernih, operetnih i baletnih predstava ili neposrednim sudjelovanjem u nekom kulturnom društvu (pjevanjem u zboru ili pjevačkoj skupini, odnosno sviranjem u nekom ansamblu).

Z A D A Ć E:

- razviti glasovne sposobnosti učenika,
- produbljivati i proširivati znanja s područja glazbene pismenosti,
- razvijati kod učenika smisao za samostalno i skupno glazbeno izražavanje,
- omogućiti učeniku usvajanje temeljne vještine u sviranju jednoga glazbala,
- osposobiti učenika da samostalno sviranjem i pjevanjem može svladati jednostavan notni tekst,
- pronalaženje darovitih učenika (za pjevanje, odnosno sviranje), koji bi se mogli uputiti na temeljitije učenje glazbe u glazbenoj školi (u pripremnim razredima srednje glazbene škole).

II. PROGRAMSKA GRAĐA

II. RAZRED

(prva godina rada)

NASTAVNA CJELINA	SADRŽAJ RADA
------------------	--------------

● Glazbena pismenost

- snalaženje u čitanju nota u G-ključu (uključivo do dvije pomoćne crte),
- oblici i vrijednosti nota i stanki,
- značenje točke uz notu, značenje taktne crte,
- znak završetka, znak ponavljanja, ligatura, korona, oznake 1.-ma i 2.-da volta,
- solmizacijski nazivi tonova unutar tonaliteta (relacijski, funkcijski način imenovanja),

- povišilica, snizilica, razrješilica,
- ljestvice dur i mol tonaliteta do tri predznaka,
- *p* (piano), *mf* (mezzoforte), *f* (forte),
- vježbe u transkribiranju (iz jedne mjere u drugu) i u pismenom transponiranju jednostavnih primjera,
- čitanje vrlo jednostavnih primjera u F-ključu (samo temeljna razina).

● Mjera, ritam i tempo

- dvodobna, trodobna i četverodobna mjera (jedinica mjere: četvrtina, osmina i polovina),
- početak potpunim ili nepotpunim taktom (samo posljednja doba),
- ritamski odnosi: "ta", "ta-(a)", "tate", "ta-(a)te", "tafatefe", triola "tateti",
- sinkopa "ta ta-(a) ta" i "tate-(a)te",
- stanka za jednu ili više doba, stanka za pola dobe (vrlo jednostavne kombinacije),
- ostvarivanje ritma govorom (ritamski slogovi), pokretom, sviranjem ritamskih glazbala te unutar melodijskih primjera,
- temeljne oznake tempa.

● Glazbeno oblikovanje

- glazbena rečenica, periodsko oblikovanje glazbene misli, glazbena fraza, glazbeni motiv; dvodijelna i trodijelna pjesma.

● Pjevanje

- proširivanje glasovnoga opsega,
- usvajanje temeljne pjevačke tehnike disanja i oblikovanja tona,
- pravilan izgovor pojedinih samoglasnika i suglasnika u pjevanju,
- svjesno usvajanje intonacije primjera s jednostavnijima intervalnim odnosima (u sklopu građiva određenoga trenutnom vještinom čitanja glazbenoga pisma)

- čitanje primjera u dur i mol tonalitetima do tri predznaka (mol samo harm. oblik),
 - pjevanje po notama naših i stranih pučkih napjeva,
 - pjevanje primjera iz umjetničke literature (teme, ulomci iz vokalnih djela itd.),
 - lagani dvoglasni i troglasni kanoni.
- Stvaralački rad
- improvizirani ritamski dijalog,
 - slobodno improviziran melodijski dijalog,
 - sastavljanje i pjevanje vlastitih melodija od 4 ili 8 taktova (različite mogućnosti: melodija na zadan ritam, dopunjavanje melodije, melodija s određenim ugodajem).

Napomena: Cjelokupno upoznavanje i učenje teorij-skoga gradiva proizlazi iz praktičnoga rada i u svezi sa sadržajem različitih ritamskih, odnosno melodijskih primjera. Primjere za pjevanje valja usvojiti i izvoditi čitanjem na nekoliko načina: (solmizacijom, ritamskim slogovima, abecedom, "neutralnim slogom" te, ako se radi o popijevci, i riječima.

Literatura:

- Lj. Goran - Lj. Marić: Zapjevajmo složno svi,
- Primjeri iz pučke i umjetničke literature (Magdalenić, A. Marković i drugi),
- Udžbenici i priručnici za solfeggio i teoriju glazbe.

III. RAZRED

(druga godina rada)

NASTAVNA CJELINA SADRŽAJ RADA

• **Glazbena pismenost**

- utvrđivanje znanja o ljestvicama prije upoznatih tonaliteta,
- ljestvice dur i mol tonaliteta s četiri predznaka,
- pisanje ljestvice uz pomoć armature uz ključ ili s pomoću akcidentalna,
- vježbe u transpoziciji primjera u sklopu poznatih tonaliteta,
- zapisivanje jednostavnih ritamskih ili melodijskih dikta-ta, odnosno napamet naučene melodije,
- proširenje znanja o dinamičkim i agogičkim oznakama (u svezi s pojedinim primjericima koji se u nastavi obrađuju).

• **Tempo, mjera i ritam**

- taktiranje,
- dopuna znanja o oznakama za tempo,
- izmjenjivanje mjere unutar primjera (dvodobne, trodobne, četverodobne),
- složena mjera (samo 6/8),
- utvrđivanje "tafatefe" te nove kombinacije ritma "ta-tefe" i "tafa-te",
- utvrđivanje triole "tateti" i nova kombinacija "ta(e)-ti" (o o),
- primjeri sa stankama, nešto složeniji primjeri stanke za pola dobe,
- uzmah,
- primjeri sa sinkopama,
- ostvarivanje ritma govorom (ritamski slogovi), sviranjem ritamskih glazbala, različitim kombinacijama pljeskanja, slobodno sastavljenim pokretima te ritma unutar melodijskih primjera,
- temeljne oznake tempa.

• **Glazbeno oblikovanje**

- utvrđivanje i nadopunjavanje znanja iz prethodne godine (analizom primjera koji se obrađuju tijekom godine).

• **Pjevanje**

- pjevane vježbe za proširenje opsega glasa i postave glasa,
- izražajno interpretiranje popijevke (na temelju njezina teksta i upisanih oznaka u notama),
- pjevanje pučkih i umjetničkih, dječjih napjeva (usvajanje po notama i uz taktiranje),
- pjevanje ulomaka iz vokalnih ili instrumentalnih skladbi (korelacija s nastavnim sadržajima glazbene umjetnosti),
- pjevanje jednostavnih primjera "a vista",
- jednostavno dvoglasje (primjeri iz glazbene literature, pjevanje uz taktiranje),
- dvoglasni i troglasni kanoni (uz taktiranje).

• **Stvaralački rad**

- stvaranje vlastite melodije (do 8 taktova) s novousvoje-

- nima ritamskim ili melodijskim elementima,
- stvaranje melodije na već ritmiziran tekst,
- samostalno stvaranje melodije na neki tekst.

Literatura: kao za prethodnu godinu.

Napomena: I u ovom razredu upoznavanje i učenje teorijskoga gradiva proizlazi iz praktičnoga rada u svezi sa sadržajem različitih ritamskih, odnosno melodijskih primjera. Primjere za pjevanje valja izabirati ponajprije iz glazbene literature, a tek manjim dijelom, gdje je to nužno, na temelju didaktičkih vježbi. Svaki primjer valja usvojiti čitanjem i pjevanjem: solmizacijom, ritamskim slogovima, abecedom, "neutralnim slogom" i, ako je riječ o popijevci, zbornom ulomku ili ariji, riječima. Prilikom usvajanja nekoga ritamskog primjera ili napjeva, učenici obvezno taktiraju.

Gdje je to moguće, gradivo pjevanja se nadopunjuje s gradivom sviranja.

IV. RAZRED

(treća godina rada)

NASTAVNA CJELINA SADRŽAJ RADA.

- Glazbena pismenost i teorija
 - informativno upoznavanje ljestvice s pet predznaka u armaturi,
 - kvintni krug tonaliteta (samo informativno, ev. do 6 predznaka),
 - uporabu predznaka za alternaciju tonova,
 - transponiranje primjera s alteracijama,
 - zapisivanje napamet naučene lagane melodije,
 - zapisivanje po diktatu (ritam ili melodija).
- Mjera i ritam
 - taktiranje uz izvođenje složenijih primjera,
 - utvrđivanje znanja o jednostavnima i složenim mjerama,
 - utvrđivanje vještine u ostvarivanju primjera s obrađenim ritamskim kombinacijama,
 - nešto složeniji primjeri s izmjenjivanjem mjere tijekom primjera,

- asimetrična mjera (u svezi s konkretnim primjerima, npr. 5/8 ili 5/4),
- ritam "ta-(c)fc", "ta-(a)fatefc" i komb. sa triolom "ta-(a)teti".

• Pjevanje

- pjevanje jednoglasnih i dvoglasnih primjera,
- primjeri u svim oblicima mola,
- intonacija nekih alteriranih tonova (prije svega kao izmjenički ton),
- primjeri s laganim modulacijama u neki srodan tonalitet),
- pjevanje primjera napamet (tekstom, solmizacijom ili abecedom), uz taktiranje,
- srednje teški troglasni kanoni.

• Stvaralački rad

- stvaranje jednostavne ritamske pratnje uz neki napjev,
- stvaranje jednostavne koreografije uz glazbeni primjer,
- stvaranje i zapisivanje melodije na zadani ili vlastiti tekst,
- sastavljanje teksta uz neku već postojeću melodiju.

LITERATURA:

- kao za prethodne razrede,
- Lj. Goran - Lj. Marić: Spavaj, spavaj zlato moje,
- Zbirka popijevki za osnovnu školu.

Napomene: Sve kao za prethodni razred.

PROSTORNI, MATERIJALNI I OSTALI UVJETI

Učionica standardne veličine obvezno s glasovinom (pijaninom) ili kvalitetnim sintetizatorom (klavijatura ne manja od pet oktava, standardna veličina tipke) te pločom koja ima upisano glazbeno crtovanje.

Radi posebnosti ove nastave, optimalni uvjeti rada su s odjeljenjem od 15 do 22 učenika, što omogućava posvećivanje nastavnikove pozornosti svakom pojedincu.